

“Lleida, terra de dones transformadores”

Les 12 dones de capçalera del projecte

Sònia Morell Bernadí (Golmés, Pla d'Urgell). Ramadera i estilista

Ha creat una granota per a dones, un “mono” amb cremallera a la cintura, adaptat per a la figura femenina. Ha estat el primer cop que una persona s’ha plantejat si un “mono” és útil o no per les necessitats d’un cos diferent al masculí. Ella és un clar exemple d’innovació en l’economia rural, amb el seu projecte dignifica i millora les condicions laborals de feines típicament rurals i potencia la creació de noves feines lligades a l’economia rural sostenible i amb qualitat de vida.

www.monoa.es

Gemma Llanes Sagarra (Ivars d’Urgell, Pla d’Urgell). Pageda regenerativa

Regenta una explotació agrícola juntament amb el seu marit, Xavier Viladot, a Ivars d’Urgell: Pomona Fruits. Actualment porten a terme agricultura regenerativa i ecològica que ha estat reconeguda amb el Premi BBVA Agricultors Sostenibles, amb el Celler de Can Roca. En les seves finques han incorporat ases que controlen l’herba, plantes aromàtiques que eviten plagues, hotels d’abelles que pol·linitzen, plantes lleguminoses que aporten matèria orgànica o ratpenats per a les plagues d’insectes. La seva forma d’entendre i ensenyar (perquè imparteixen tallers als col·legis) és transformadora. Amb el seu projecte ajuda a mantenir i regenerar el sistema agroalimentari i contribuir a la transició ecològica, per una economia circular que fa front al canvi climàtic i promou la biodiversitat. Impulsa la recuperació, posada en valor i la comercialització de varietats tradicionals cultivades i races autòctones i la seva cultura associada.

<https://pomona-fruits.com/es/>

<https://www.youtube.com/watch?v=KXRxfzfroX0>

Maite Sainz de la Maza Benet (Els Alamús, Segrià). Arquitecta

És tècnica especialista en arquitectura de terra. Va fer un curs de Doctorat sobre Restauració i Rehabilitació. És assessora acreditada per ACCIO en ecoinnovació, disseny de producte i desenvolupament tecnològic. Ha rebut diferents premis, com el 1r Premi Bioarquitectura, producte, empresa i projecte innovador; la seva empresa ha rebut el 1r premi biennal espanyol d’arquitectura i urbanisme 2018, entre altres. Ha sabut transformar el producte de la terra per crear edificacions, contribuint així amb la transició ecològica i innovació en l’economia rural. Ha recuperat antigues fàbriques de construcció ja en desús en noves indústries destinades a la construcció amb terra. Impulsa la recerca en el seu àmbit de treball per millorar cada cop més la tècnica utilitzada.

www.fetdeterra.com

Remei Capitan Artacho (Balaguer, La Noguera). Homenatges de vida

Aquesta economista de formació és la impulsora d'una empresa que promou homenatges de vida, és a dir, de cerimònies de comiat alternatives als funerals hegemònics. Promotora de la primera cerimònia col·lectiva online per les víctimes de la Covid-19, de la primera cerimònia col·lectiva presencial a Catalunya per les persones mortes durant la pandèmia de la Covid-19, assessora de la cerimònia col·lectiva organitzada per la Generalitat en homenatge a les persones desaparegudes durant la Covid-19 i assessora de la cerimònia anàloga a l'Estat espanyol. Amb aquesta iniciativa ofereix l'oportunitat d'un ritual alternatiu laic però també ofereix personalitzar els comiats de ritu cristià o de qualsevol altra religió, oferint una espiritualitat de mirada diferent a l'hegemònica i ajudant al benestar de la població de Ponent.

www.agraiments.cat

Marta Rallo Arnau (Coscó, La Noguera). Antropòloga sociocultural

Ha realitzat una investigació sobre com influeix el patriarcat en el despoblament rural, centrant-se sobretot en la plana de Lleida, entrevistant vuit dones de les sis comarques, dones joves de diferents perfils professionals, com també de pobles amb necessitats i característiques diferents. En el seu estudi mostra com les visions de gènere hermètiques influeixen en el comportament dels joves i particularment, de les dones, a l'hora de triar el món rural per habitar-hi i desenvolupar els seus projectes personals. Amb el seu estudi ajuda en la innovació sociocultural de la realitat rural actual. Posa de manifest les necessitats de benestar per a les dones del món rural i manifesta la realitat del transport com eix transversal en tots els àmbits de la vida rural.

Lourdes Mora Alsina (Bellpuig, Urgell). Presidenta de la Comunitat Energètica Local de Bellpuig

Lourdes Mora ha construït un habitatge "desendollat" de la xarxa elèctrica gràcies a l'autoconsum. Ella i el seu marit han dissenyat tot un ecosistema per produir energia elèctrica i "independitzar-se" de les empreses energètiques. Aquesta experiència personal i l'interès en els projectes de cooperació, responsabilitat social i ajuda mútua l'han portat a liderar la Comunitat Energètica Local de Bellpuig. La finalitat d'aquesta iniciativa és la promoció d'un model energètic més sostenible socialment, econòmic i mediambiental mitjançant la creació de projectes i iniciatives per disposar d'un model de consum d'energia renovable i sostenible, descentralitzat, democràtic i participat. Desenvolupar activitats de promoció, sensibilització i participació ciutadana

relacionades amb les bones pràctiques energètiques, la mobilitat sostenible i la millora dels serveis energètics, la innovació tecnològica i tots aquells aspectes que contribueixin a impulsar la transició energètica i ecològica, amb criteris inclusius i igualitaris. Amb la seva experiència personal posa en pràctica la necessària transició ecològica, i amb la iniciativa de la comunitat també. De la mateixa manera, mostra un model alternatiu de governança, descentralitzant, democratitzant la participació i la presa de decisions en l'àmbit de l'energia. Un dels eixos de treball de la CEL de Bellpuig és la mobilitat sostenible pel territori, d'acord amb un dels eixos de l'Agenda Rural: per un territori connectat. Professionalment, Mora ha creat i treballa en el departament de Responsabilitat Social de la Fundació Aspros.

Nadia Tolsà Montedoro (Maldà, Urgell) Copropietària/sòcia de la Cooperativa al Centro la Vida

Es trasllada de la ciutat de Lleida al petit poble de Maldà, amb només 234 habitants. Un cop allí assumeix la direcció del bar "Lo Centro" de la localitat, que es convertirà en un centre cultural de primer ordre. El converteix en restaurant, on hi habilita una petita biblioteca feminista, recupera les sessions de cinefòrum a l'antic cinema del poble, organitza vetllades literàries, concerts i diferents actuacions culturals a l'establiment que hi portaran veïns d'altres contrades. "Lo Centro" es converteix en dinamitzador d'un poble en perill de despoblament, afavorint els drets socials, uns serveis dignes i assegurant un món rural viu, com també contribuint en la innovació, dinamització social i econòmica de l'entorn rural, d'acord amb l'Agenda Rural.

https://www.instagram.com/bar_locentro/?hl=es

Eva Bonet Baqué (Ametlla de Segarra, La Segarra). Enòloga

L'Eva Bonet és filla de viticultors de l'Ametlla de Segarra, un petit nucli totalment agrícola situat a 715 metres d'altitud. El seu és el Celler Comalats. Els vins Comalats procedeixen només de la collita de l'explotació familiar totalment conreada ecològicament. Són vins fets com abans, respectant la natura. Fan enoturisme, un festival de poesia i música els diumenges d'agost. L'activitat del celler es combina amb la de la casa rural, Casa Comalats, que es troba a la Vall del Corb, un territori ple de rutes de senderisme, passejades per pobles medievals, cellers on gaudir del millor enoturisme i restaurants on provar productes locals. L'elaboració del vi es fa de forma tradicional en un celler situat al costat mateix de les vinyes. El procés de maceració i fermentació del vi es fa dins de tines d'acer inoxidable a temperatura controlada. I, finalment, la criança i envelliment es produeix al celler vell de Cal Bonet amb barriques bordeleses de roure americà i francès. Amb aquesta iniciativa

contribueix en el relleu generacional del sistema agroalimentari i en la innovació i dinamització social i econòmica, repte de l'Agenda Rural.

www.comalats.cat

<https://www.youtube.com/watch?v=6M0jYoGo5z8>

Patricia McGill Ferrari (Florejacs, La Segarra). Narradora

Forma part de la trentena d'habitants del poble de Florejacs. Nascuda a l'Uruguai, els seus avantpassats provenen de Brasil, Escòcia, Itàlia, Irlanda, País Basc... Durant la seva infantesa, mentre viatjava d'un país a l'altre, va aprendre suec, portuguès, anglès i català. És llicenciada com a actriu a l'EMAD de Montevideo, i ha tastat disciplines com ara cant, dansa clàssica i contemporània, expressió corporal i pantomima. Fa uns vint anys que es va capbussar en el món de la narració oral mitjançant tallers, cursos de narrativa, contes, símbols, poesia i sobretot, observant la tasca d'altres professionals. Ha treballat en la traducció o l'ensenyament de l'anglès. El seu perfil és un clar exemple de la lluita per la cultura i la seva innovació, repte de l'Agenda Rural.

<https://www.patriciamcgill.com/>

Sara Boldú Botam (Les Borges Blanques, Les Garrigues). Realitzadora

Nascuda a Les Borges Blanques, aquesta fotògrafa filla de pagesos és l'autora del projecte artístic multimèdia "Els artistes van amb tractor" (www.artistesttractor.com) que homenatja la terra, la pagesia i l'acció humana sobre el paisatge. La Sara transforma la pagesia en art i ho fa enregistrant des del cel els pagesos que llauen, que seguen, que esporguen, que cullen, que veremen i els mostra en vídeos on el tractor fa sanefes infinites sobre la terra, amb una visió poc comuna: la terra des del cel. És un homenatge a la terra i a la pagesia des d'un punt de vista artístic, visual i poètic. Aquest projecte posa en valor el patrimoni cultural i natural que hi ha a la plana de Lleida i en altres territoris rurals de Catalunya, és un espai de creació cultural i divulgació cultural, un dels reptes de l'Agenda Rural.

<https://www.artistesttractor.com/>

Sara Pons Arnal (Granyena de les Garrigues, Les Garrigues). Escultora

La lleidatana Sara Pons Arnal és llicenciada en Belles Arts i Escultura, va iniciar la seva formació a l'Escola d'Arts i Oficis de la Diputació de Barcelona i va ser professora de la Universitat de Barcelona com a escultora. Després de gairebé 20 anys vivint a Barcelona, al 2006 decideix anar a viure en un entorn rural, escollint Granyena de les Garrigues, localitat de 147 habitants. Comenta que el canvi va ser difícil, però després

de 17 anys continua vivint i treballant des del poble. És autora de nombroses escultures, entre elles “Anna Frank”, el monument a Pi Margall, el monument a Pere Calders (Barcelona) o “La dama de la làmpada”, una escultura de gran format en homenatge a les infermeres en motiu de la Covid-19 ubicada a l’Hospital Santa Maria de Lleida. L’obra de Pons Arnal està molt influenciada per la pedra, un material que es troba en el seu entorn més immediat, Granyena de les Garrigues. Les seves obres són un clar exemple de la innovació sociocultural de l’entorn i la utilització dels recursos naturals de la zona, fet que contribueix a posar la cultura com a eix econòmic de desenvolupament rural, tal com planteja l’Agenda Rural.

https://www.instagram.com/ponsarnal_sculpture/?igshid=MzRIODBiNWFIZA%3D%3D

Sara Jové Balasch (La Pobla de Cérvoles, Les Garrigues). La Vinya dels Artistes

Gerent del Celler Mas Blanch i Jové (La Vinya dels Artistes). La vinya és un projecte familiar que fusiona el paisatge forestal de les Garrigues amb l’art i el vi. A la vinya hi ha obres d’artistes destacats com Josep Guinovart, Carles Santos, Susana Solano, Evru, entre altres. La seva implicació amb el paisatge l’ha portat a formar part de l’Associació de propietaris forestals de La Pobla de Cérvoles i El Vilosell, de la qual n’és secretària. L’objectiu és la gestió del bosc, sobretot per evitar o minimitzar el risc d’incendis.

Lleida, 25 de setembre de 2023